

Reforma ozbrojených sil České republiky - cíle a principy

1. Úvod

Perspektivní AČR bude budována na principu účelné dostatečnosti, který vyplývá z reálných dopadů plnohodnotného členství ČR v Alianci. Při stanovování cílů a principů reformy byly vzaty do úvahy závěry Analýzy požadovaných schopností AČR, závěry z dosud zpracovaných vnitroresortních koncepčních materiálů a alianční chápání požadavků na armádu - s cílem definovat takovou její podobu, která bude odpovídat ambicím České republiky při dostupných zdrojích.

Budoucí profesionální armáda bude mobilní, moderní a výkonná, schopná efektivně podporovat realizaci bezpečnostních zájmů České republiky tím, že bude mít odpovídající vyváženou kapacitu pro komplexní plnění úkolů plynoucích z Ústavy České republiky a dalších zákonů a z našeho členství v Alianci (perspektivně v EU).

Její organizační struktura bude redukována a s výrazně nižšími počty osob bude zachován stávající rozsah vyčlenění sil pro Alianci. Účelným členěním AČR, včetně stanovení odpovědností, bude dosaženo stavu, kdy zejména vyčleněné bojové síly budou oprostěny od některých činností (např. opakující se výcvik vojáků základní služby a jeho zabezpečení), bude vytvořen větší prostor pro výcvik, a tím bude zvýšena jejich připravenost a bojová hodnota. Armáda bude dobře vycvičená, technicky moderně vybavená a připravená plnit celou škálu budoucích úkolů. Stane se kompaktním prvkem ozbrojených sil Aliance. Bude schopna soustavného rozvoje v rozsahu a s tempem obvyklým v členských zemích Aliance. Bude dostatečně flexibilní, aby mohla reagovat na změny bezpečnostního prostředí.

Civilní řízení ozbrojených sil a jejich demokratická kontrola bude nadále základním principem. Integrace AČR do demokratické společnosti se bude prohlubovat. Vojenský personál bude ztotožněn s posláním armády a bude disponovat vlastnostmi, které mu umožní aktivně se podílet na plnění stanovených úkolů. AČR musí být konkurenceschopná na trhu pracovních sil a atraktivní pro občany.

Filozofie reformy spočívá ve změně dosavadních principů v. oblasti sociální, ekonomické, řídicí a organizační.

Vzhledem k tomu, že změna systému je bezprostředně svázána se **změnou myšlení** lidí, s pochopením nezbytnosti provedení reformy, pochopením důvodů a cílů reformy, bude prvořadá pozornost věnována aktivní informační práci směrem k vojenské i civilní veřejnosti.

Nezbytné snižování počtů vojáků z povolání a občanských zaměstnanců bude velice citlivým problémem nejen z hlediska dotčených osob, ale i z hlediska obcí, měst a regionů. K minimalizaci sociálních dopadů reforma předpokládá přípravu odpovídajících programů.

Efektivnost a hospodárnost vynakládaných prostředků budou hlavními kritérii, která společně s úkoly budou rozhodovat o organizační struktuře AČR, o její dislokaci,

vyzbrojování a způsobu výcviku. Návrh respektuje fakt, že existuje omezení finančních a lidských zdrojů. Jejich efektivní využití umožní nastavení přesných pravidel a zásad v rámci systému dlouhodobého a střednědobého plánování, který bude tvořit základ pro další rozvoj AČR. Při zachování stávající úrovně výdajů (2,2 % HDP) bude resort Ministerstva obrany zabezpečovat financování i rozsáhlejších investičních projektů. Organizační struktura AČR bude směřovat k maximální účelnosti a schopnosti efektivně zabezpečit plnění všech úkolů armády. Tím, že armáda bude oproštěna od nesystémových prvků a úkolů, bude moci v podstatně menších počtech a s vyšší kvalitou dosáhnout požadované schopnosti.

Dojde k zásadní změně stávajícího systému velení a řízení. Princip bude spočívat v důsledném organizačním oddělení koncepčních a výkonných činností.

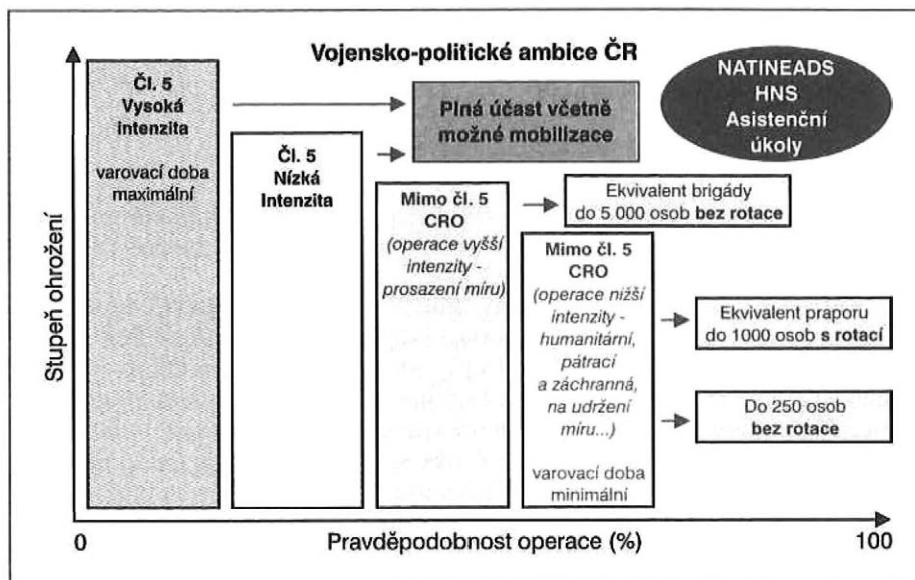
Návrh reformy OS ČR směřuje ke kvalitativní změně postavení armády v demokratické společnosti, ke změně její úlohy při plnění národních a aliančních úkolů a k dosažení takové kapacity, která zaručí schopnost vyrovnat se se soudobými bezpečnostními riziky, a to s efektivním využitím vynaložených finančních prostředků. Reforma směřuje k zabezpečení integrace armády do společnosti a k jejímu chápání jako nezbytné, prospěšné a efektivní součásti společnosti s přesně vymezenými úkoly. Současně sleduje cíl vytvořit podmínky pro perspektivní budování společných mezinárodních jednotek. Reforma nebude jednorázovým krokem. Bude dlouhodobým procesem, na jehož konci budou vytvořeny struktury disponující schopnostmi po všech stránkách srovnatelnými s armádami ostatních členských států NATO a svojí strukturou, výzbrojí, technikou a počty osob odpovídající reálným možnostem ČR. Jedním z nástrojů reformy OS ČR bude komunikace s veřejností, která umožní civilní kontrolu ozbrojených sil, bude kultivovat vztahy s veřejností a zabezpečí právo veřejnosti na informace. Komunikace s veřejností se budou účastnit všechny složky ozbrojených sil a bude důležitou součástí velitelské odpovědnosti při řízení ozbrojených sil. Bude se vyznačovat aktivní nabídkou informací, otevřeným dialogem a využíváním různých forem komunikace. Na podporu fungování systému komunikace s veřejností, který bude založen na maximální transparentnosti ozbrojených sil, se bude využívat odborná služba pro komunikaci s veřejností.

Základním předpokladem úspěchu reformy AČR je současné vytvoření co možná nejvýhodnějších podmínek pro všestranné a komplexní zabezpečení osob jak v mírových posádkách, tak v operacích.

2. Vojensko-politické ambice ČR

Reforma AČR vychází z následně definovaných vojensko-politických ambicí ČR (viz obr. 1):

- **účast všemi silami v operaci společné obrany v kontextu článku 5 Washingtonské smlouvy**, která může zahrnovat i mobilizaci záloh,
nebo
- **účast v jedné operaci na prosazení míru** kontingentem odpovídajícím brigádě pozemních sil v počtu do 5000 osob nebo zdrojově ekvivalentnímu prvku vzdušných sil (od roku 2007) po dobu maximálně šesti měsíců (bez rotace), při současném

Obr. 1

zachování schopnosti přijetí sil Aliance na vlastním teritoriu a zabezpečení aktivní účasti AČR v systému NATINEADS,

nebo

- **dlouhodobou účast v jedné operaci na podporu, resp. udržení míru** kontingentem odpovídajícím praporu pozemních sil v počtu do 1000 osob nebo zdrojově ekvivalentnímu prvku vzdušných sil, při současné možnosti krátkodobé účasti v druhé, následně vzniklé a paralelně probíhající operaci (humanitární pomoc, odstraňování následků katastrof apod.) kontingentem v síle do 250 osob po dobu maximálně šesti měsíců (bez rotace), [1] při současném zachování schopnosti přijetí sil Aliance na vlastním teritoriu a zabezpečení aktivní účasti AČR v systému NATINEADS,

a současně

- se předpokládá ve všech variantách **zachovat schopnost plnění úkolů, vyplývajících ze zákonů České republiky, na teritoriu státu.**

3. Požadované schopnosti ozbrojených sil ČR

Aby ozbrojené síly České republiky mohly zajistit vojensko-politické ambice České republiky, musí mít schopnosti, z nichž hlavní jsou:

- schopnost dlouhodobého působení v prostoru nasazení (udržitelnost),
- interoperabilita se silami a prostředky Aliance,
- přepravitelnost prostředky strategické přepravy,

- logistická soběstačnost a zabezpečení vlastní ochrany,
- efektivní nasazení, [2] průzkum a systémy velení a řízení,
- všestranné zabezpečení osob.

4. Cíl reformy ozbrojených sil ČR

Cílem reformy je dosáhnout toho, aby byla kompaktní, vnitřně vyváženou a efektivní součástí aliančních sil, schopnou plnit úkoly v celém spektru operací a v celém zájmovém prostoru NATO.

V návaznosti na dosavadní výsledky Revize struktury sil NATO bude AČR v principu členěna na síly mobilní (*deployable*) a síly teritoriální (*in-place*). Dále se bude členit na síly vysoké pohotovosti (HRF) [3], síly nižší pohotovosti (FLR) [4] a síly dlouhodobě budované (LT BUF) [5]. Prioritou bude výstavba dobře vybavených, vycvičených a všestranně zabezpečených rozmístitelných sil [6]. V rámci probíhajícího procesu specializace sil NATO se bude Česká republika a Armáda České republiky zaměřovat na rozvoj schopností v oblasti pasivních sledovacích systémů a ochrany proti zbraním hromadného ničení, zejména na detekci a identifikaci chemických a biologických látek. V návaznosti na stanovené úkoly a z provedené finanční kalkulace a vyhodnocení demografických trendů vyplývá, že celkový počet ozbrojených sil České republiky nepřesáhne 34 000 až 36 000 vojáků v činné službě a do 10 000 občanských zaměstnanců. Tyto počty jsou dlouhodobě udržitelné z personálního hlediska a představují výši osobních výdajů na úrovni cca 50 % celkové výše výdajů resortu Ministerstva obrany (viz tab. 1). Tento podíl osobních výdajů dovoluje ponechat výši ostatních běžných a kapitálových výdajů na dostatečné úrovni, umožňující dlouhodobý koncepční rozvoj schopností Armády České republiky. Struktura rozdělení osobních, ostatních běžných a kapitálových výdajů v čase je jedním ze základních nástrojů strategického řízení výstavby resortu Ministerstva obrany. Navrhovaná mírová struktura AČR nepředpokládá navýšení finančních prostředků nad současnou úroveň 2,2 % HDP.

Tabulka 1

Předpokládaná základní struktura výdajů resortu v letech 2002 až 2010

Výdaje v mil. Kč	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Výdaje resortu	47 893	52 140	56 012	60 940	66 682	73 150	80 190	87 736	95 062
Osobní výdaje	22 111	25 244	28 234	31 240	34 731	36 839	39 270	42 191	45 329
Ostatní běžné výdaje	14 494	16 468	16 576	17 512	18 615	20 949	23 278	26 243	28 819
Kapitálové výdaje	11 288	10 428	11 202	12 188	13 336	15 362	17 642	19 302	20 914
Podíl osobních výdajů	46,2 %	48,4 %	50,4 %	51,3 %	52,1 %	50,4 %	49,0 %	48,1 %	47,7 %
Podíl ostatních běžných výdajů	30,2 %	31,6 %	29,6 %	28,7 %	27,9 %	28,6 %	29,0 %	29,9 %	30,3 %
Podíl kapitálových výdajů	23,6 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	20,0 %	21,0 %	22,0 %	22,0 %	22,0 %

Poznámka:

Údaje v tabulce je nutno chápat pouze jako záměr předpokládaného finančního prostředí resortu obrany, zpracovaný na základě v současnosti dostupných údajů.

Válečná struktura Armády České republiky bude vycházet ze scénáře jejího použití v rámci operace podle článku 5 WS, která by znamenala přímé ohrožení teritoria ČR, a nepřesáhne 1,8-násobek mírových počtů. Mírová struktura, která je přímo odvozena od válečné struktury [7], bude zabezpečovat i nejpravděpodobnější použití v operacích k vynucení míru, operacích na podporu nebo udržení míru, humanitárních a záchranných operacích v souladu s výše definovanými vojensko-politickými ambicemi České republiky.

5. Hlavní principy reformy OS ČR

Reformované ozbrojené síly budou plnit tyto hlavní úkoly:

- v plném rozsahu zabezpečit splnění úkolů vyplývajících z Ústavy České republiky a dalších zákonů,
- zajistit plnění závazků vyplývajících z členství České republiky v NATO a tím zároveň zajistit obranu České republiky,
- zabezpečovat úkoly v národní odpovědnosti vyplývající z členství České republiky v NATO [8],
- zabezpečovat pomoc civilním orgánům při odstraňování následků přírodních katastrof, při humanitárních a záchranných operacích,
- účastnit se na základě politického rozhodnutí mírových záchranných a humanitárních operací vedených mezinárodními organizacemi.

Reforma ozbrojených sil České republiky předpokládá provedení zásadních změn v následujících oblastech:

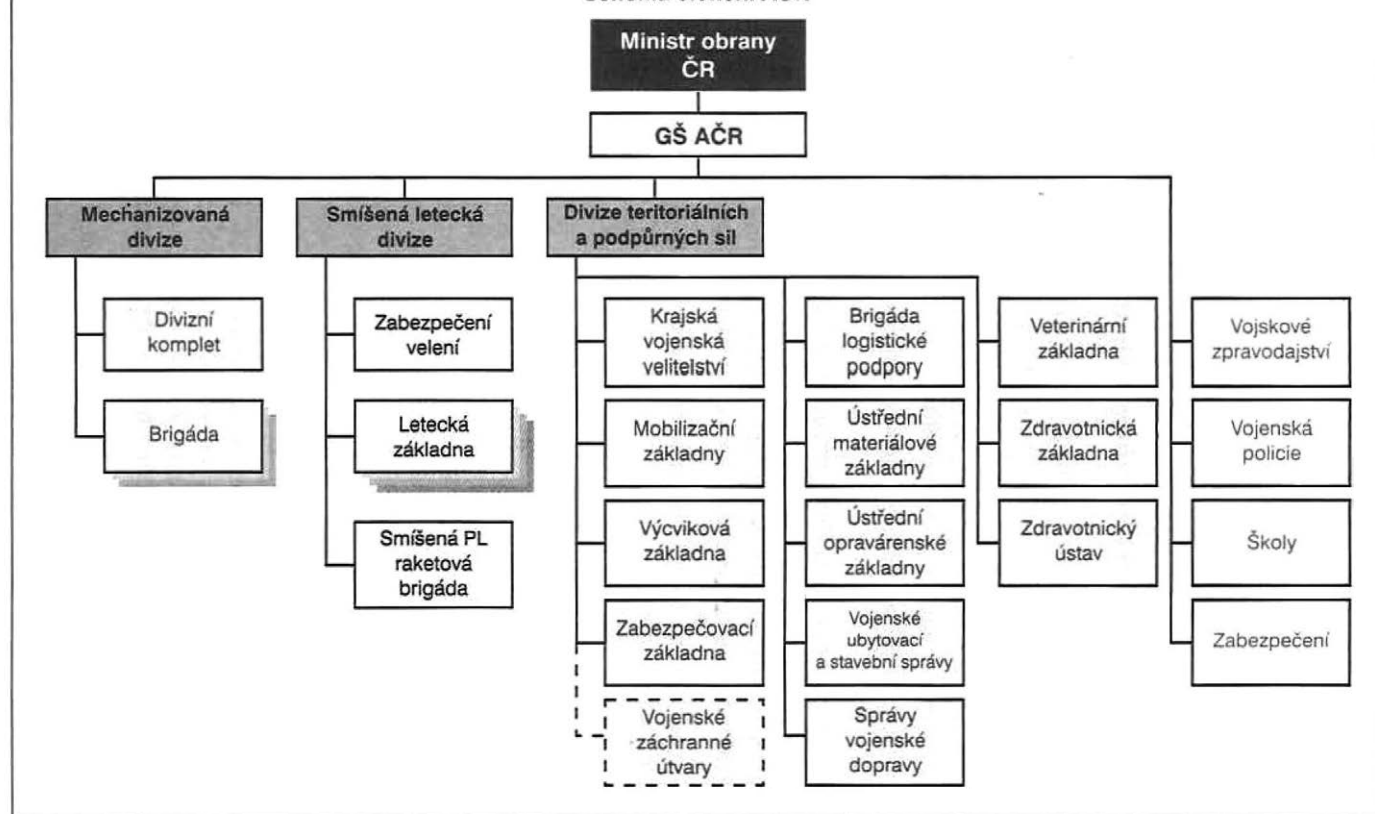
5.1. Obranné plánování

Základem úspěchu reformy je vybudování akceschopného systému obranného plánování v souladu s pravidly a zásadami Aliance a na něj navazujícího akvizičního systému. Obranné plánování bude postaveno tak, aby požadavky na výstavbu armády vycházející z jejích úkolů byly sladěny s dostupnými zdroji, a to podle jasně definovaných priorit. V rámci obranného plánování v podmínkách ČR je nutné chápat primární úlohu plánování výstavby sil a prostředků AČR a vyjádření potřeb operační přípravy státního území, od kterých se dále odvíjí plánování zdrojů, infrastruktury, logistické a zdravotnické podpory, komunikačních a informačních systémů a další. Obranné plánování bude základním východiskem pro koncepční rozvoj armády.

Proces obranného plánování v rámci resortu Ministerstva obrany musí být nedílnou součástí procesu obranného plánování na národní úrovni, který bude představován systémem vzájemně na sebe navazujících kroků, počínaje definicí národních bezpečnostních zájmů a na ně navazujícího stanovení úrovně vojensko-politických ambicí a priorit výstavby resortu Ministerstva obrany, a zároveň musí být provázán s plánovacím procesem v NATO.

V návaznosti na strategické dokumenty schválené vládou ČR bude politické vedení Ministerstva obrany následně rozhodovat o naplňování těchto strategických úkolů v rámci disponibilních zdrojů.

Schéma členění AČR

Obr. 2

5.2. Charakteristika a členění armády

V souladu se základním členěním sil Aliance na síly mobilní (*deployable*) a teritoriální (*in-place*) bude základní členění armády vycházet ze specifiky úkolů a způsobů jejich plnění (viz **obr. 2**). Mobilní i teritoriální síly se dále budou členit na síly vysoké pohotovosti a síly nižší pohotovosti. **Podstatnou část** armády budou představovat vysoce mobilní pozemní a letecké svazky a útvary (*deployable*) s kapacitou odpovídající především příspěvku AČR ke společným vojenským schopnostem Aliance. Jejich prioritním posláním bude účast ve společných operacích podle článku 5 WS, ostatních operacích mimo článek 5 WS a v budoucnu účast v operacích ozbrojených sil Evropské unie. V době míru budou tyto síly připraveny k použití na teritoriu státu pro plnění řady úkolů souvisejících s živelnými pohromami, asistenčními a humanitárními operacemi atd.

Druhá část bude tvořena svazky a útvary teritoriálního charakteru (*in-place*). Tyto součásti budou plnit úkoly, které jsou spojeny jednak s přijetím aliančních sil na našem území a jednak s vnitřními potřebami státu včetně podpory jednotek AČR vyslaných do zahraničí.

Část armády, která je převážně určena pro plnění úkolů v rámci Aliance, bude organizačně členěna do dvou svazků operačně-taktického charakteru - mechanizované divize a smíšené letecké divize. Teritoriální část bude představovat divizi teritoriálních a podpůrných sil, která ve své sestavě bude mít útvary a zařízení určené k logistickému a zdravotnickému zabezpečení vojsk (bude zahrnovat i jednotky určené k zabezpečení mobilních sil mimo území státu), zabezpečení pobytu spojeneckých vojsk na našem území, k ochraně teritoria, k zabezpečení mobilizačního rozvinutí ozbrojených sil, základního výcviku a výcviku záloh.

Mechanizovaná divize se bude dále členit na divizní komplet a tři bojové svazky - brigády, organizované a cvičené s přihlédnutím k zachování principu tzv. modularity, kdy základní modulovou jednotkou bude prapor. Všechny v současné době samostatné jednotky, vyčleňované do aliančního uskupení, budou začleněny do sestavy divize.

Při výstavbě jednotek divize bude vzhledem k charakteru předpokládaných úkolů respektován princip vyváženosti ve vyzbrojení těžkou pásovou technikou (tanky, BVP) a obrněnou kolovou technikou.

Jednotky divize budou schopny plnit úkoly při řešení krizových situací nevojenského charakteru, zejména v případě živelních pohrom, rozsáhlých havárií apod.

Smíšená letecká divize se bude členit na prvky podpory a zabezpečení velení a bojové svazky - letecké základny a protiletadlovou raketovou brigádu. Ve struktuře vzdušných sil začne výstavba jednotky pasivních systémů v rámci specializace AČR v NATO. V rámci plnění mírových úkolů v národní odpovědnosti budou vzdušné síly zabezpečovat vojenskou leteckou a záchrannou službu SAR (pátrání a záchrana osádek v nouzi), přepravu vládních činitelů a další úkoly. K zajištění potřebné kapacity pro přepravu vyčleňovaných sil do prostoru operačního nasazení v požadovaných lhůtách a jejich zabezpečování v operacích je potřebné, aby vzdušné síly disponovaly dopravními letouny odpovídající kapacity. V této souvislosti je nutné vyřešit problém zabezpečení jejich provozu. Vzhledem k tomu, že vzdušné síly nedisponují leteckou základnou potřebných parametrů, jako řešení se jeví vyčlenit pro tyto potřeby část letiště Ruzyně. O využívání tohoto letiště v případě rozvíjení koaličních jednotek na

našem území již Aliance projevila konkrétní zájem. Vzhledem k připravované privatizaci České správy letišť, s. p., je žádoucí urychlené rozhodnutí v této věci. Pro dosažení plnohodnotných schopností AČR je potřebné, aby disponovala nadzvukovým letectvem. Vzhledem k reálným finančním možnostem resortu Ministerstva obrany a prioritám reformy ale nebude možné jejich nákup financovat z rozpočtu Ministerstva obrany do dosažení počátečních operačních schopností AČR.

Divize teritoriálních a podpůrných sil se bude dále členit na krajská vojenská velitelství, mobilizační a výcvikové základny, část zdravotnické podpory a zabezpečení, logistickou část tvořenou mobilními prvky určenými pro zabezpečení sil nasazených v operaci a stacionárními prvky tvořenými základnami. Hlavním úkolem teritoriálních a podpůrných sil bude zajištění všeobecné podpory pozemních a vzdušných sil při jejich účasti v operacích na teritoriu ČR i mimo ně, zajištění obrany a ochrany strategicky významných objektů, zabezpečení aliančních sil na území ČR, základní výcvik vojáků-profesionálů a záloh a mobilizační rozvinutí OS ČR.

Výstavba **Vojenské policie (VP)** předpokládá vytvoření optimální organizační struktury s využitím nejnovějších zkušeností z činnosti VP států NATO a zvýšení schopností VP ve společných operacích ve prospěch mobilních jednotek, které budou v cílovém stavu obdobné jako u našich aliančních spojenců. Těto změny bude docíleno zejména odpovídající odbornou přípravou a materiálním vybavením. Z hlediska organizační struktury bude VP v operacích integrována do systému velení a logistického zabezpečení AČR s dostatečnou mírou nezávislosti a přímou vazbou na další orgány činné v trestním řízení. Bude zachována možnost pružně přeskupovat síly a prostředky VP ve prospěch operačně nasazených národních jednotek.

Na základě vyhodnocení stávajících rizik lze očekávat, že požadavky (zejména objemové) na činnost VP při zabezpečování ozbrojených sil na území České republiky i mimo ně budou narůstat (společné evropské síly předpokládají podíl policejních jednotek na úrovni 3,6 %). Od Armády České republiky bude požadováno vysílání policejních jednotek do mezinárodních misí. Zároveň lze očekávat, že VP bude častěji využívána při tzv. asistenční činnosti ve prospěch Policie České republiky.

Svazky a útvary mobilních vojsk budou v době míru doplněny na 75 až 85 %, teritoriální útvary a zařízení na 15 až 30 % válečných počtů. Za stavu ohrožení státu a ve válečném stavu budou doplňovány na válečné počty zálohami. Celkem ozbrojené síly nepřesáhnou v míru 34 000 až 36 000 vojáků a do 10 000 občanských zaměstnanců, válečně se rozvinou přibližně na 1,8-násobek mírových počtů.

5.3. Systém velení a řízení

V resortu Ministerstva obrany dojde ke změně systému řízení. Aplikace zásad moderního managementu, které jsou uplatňovány v řízení velkých civilních komerčních subjektů, je jednou z cest, jak tento proces zefektivnit. Bude realizován princip centralizovaného řízení a decentralizovaného výkonu [9]. Reforma resortu Ministerstva obrany bude navazovat na v současné době prováděné změny ve struktuře vedení resortu, které směřují k dosažení cílů modernizace státní správy na ústřední úrovni a k naplnění cílového stavu reformy a které povedou ke zefektivnění jeho činnosti. Připravované změny jsou odrazem jasně vymezení kompetencí a odpovědností jednotlivých složek Ministerstva obrany, jehož výsledkem bude

odstranění duplicit činností a v konečném důsledku zefektivnění a zprůhlednění činnosti resortu.

Tyto připravované změny pak budou muset být doprovázeny zásadní změnou přístupu ve vztahu mezi nadřízeným a podřízeným, kde je na podřízeného delegována společně s jasně vymezenou odpovědností i potřebná pravomoc a zdroje. Ministerstvo obrany bude strukturováno jako civilní politicko-vojenský orgán, který bude kromě jiného zabezpečovat i strategickou úroveň civilního řízení armády. Bude vytvořeno z občanských zaměstnanců. Ve složkách, které budou definovat strategické úkoly ozbrojených sil a zároveň budou řídit základní strategické rozdělení finančních prostředků, bude vzhledem ke specifice některých odborných funkcí výjimečně možno plánovat i některé funkce určené pro vojáky z povolání. Demokratická kontrola armády bude i nadále zajištěna prostřednictvím ústavních orgánů a orgánů, kterým tuto kontrolu svěřuje zvláštní právní předpis.

Ministerstvo obrany bude uskutečňovat vztahy na meziresortní a mezinárodní úrovni. Bude odpovědné za přípravu koncepce a realizaci obranné politiky státu. K tomu bude provádět průběžnou revizi strategické koncepce obrany a bude o ní informovat veřejnost prostřednictvím dokumentů Vojenská strategie České republiky a Bílá kniha o obraně.

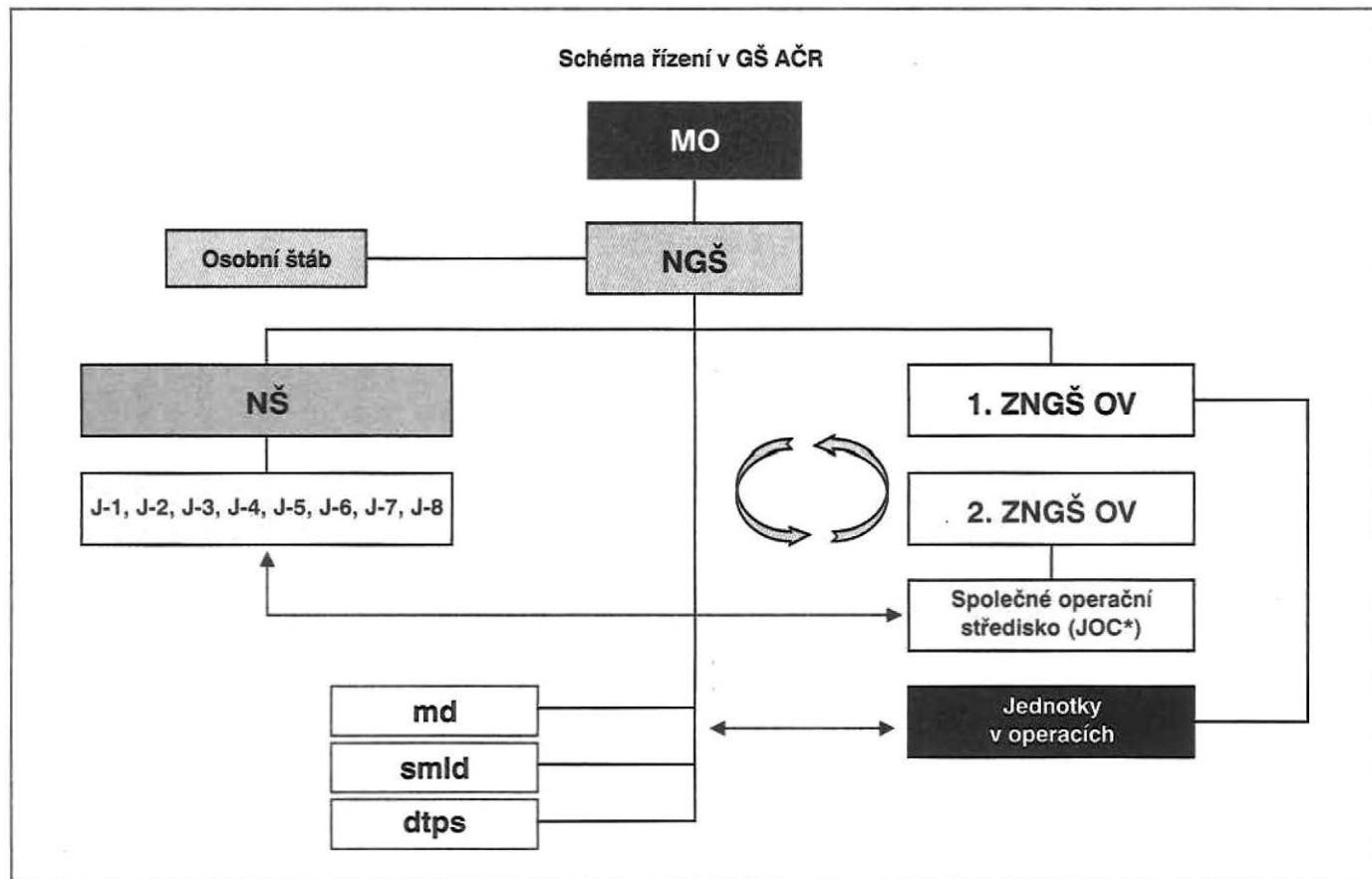
Generální štáb AČR bude součástí Ministerstva obrany a bude odpovědný za zpracování střednědobého plánu rozvoje AČR s dlouhodobým výhledem. Náčelník Generálního štábu bude odpovědný za vojenskoodborné řízení AČR. K tomu bude vybaven odpovídajícími výkonnými pravomocemi delegovanými z úrovně ministra obrany.

Reforma Armády České republiky bude představovat i zásadní přehodnocení úkolů a rozsahu přímo podřízených útvarů a zařízení. Jejich současný počet a personální obsazení představuje nepřiměřeně vysokou zátěž resortu Ministerstva obrany v porovnání s požadovanou produktivitou.

V návaznosti na změny v řídicích strukturách resortu Ministerstva obrany dojde i k zásadní změně v organizaci a struktuře velení na operačně-taktické úrovni. Vzhledem k rozsahu vyčlenění svazků a útvarů AČR do operačních aliančních uskupení, a to jak vzdušných, tak pozemních, budou zrušena stávající velitelství operačního stupně. Současný systém velení a řízení bude změněn, budou přesně definovány kompetence (odpovědnost a pravomoci) každého stupně velení. Do řídicích procesů bude důsledně prosazen princip odborného řízení spojený s příslušnou odpovědností.

Strategický stupeň (Ministerstvo obrany ČR, Generální štáb Armády České republiky) bude plnit úlohu koncepčního, plánovacího (ve dlouhodobém a střednědobém výhledu) a normotvorného orgánu.

Pro zlepšení koordinace velení a podpory v operacích se na GŠ AČR vytvoří spojený prvek pro operační velení (JOC [10]), který podle rozsahu operačního nasazení sil bude aktuálně posilován ze stálých organizačních struktur Generálního štábu Armády České republiky (viz obr. 3). Část personálu, který jej bude tvořit, bude předurčena pro doplňování aliančních orgánů velení. Tento prvek bude schopen vyčleňovat jádro národního prvku velení a v případě operačního nasazení vojsk AČR v různých druzích operací mimo území republiky bude schopen vytvářet velitelství „kontingentu“. K tomu

Obr. 3

bude vybaven potřebnými mobilními prostředky, které umožní jeho rozmístění a činnost nezávisle na stacionárních objektech. V případě nasazení vojsk v operacích na území státu (živelní pohromy, rozsáhlé havárie apod.) bude představovat předem nastavený koordinační a řídicí prvek pro velení nasazeným vojskům. Operačně-taktický stupeň (divize) bude plnit úlohu výkonného velitelského orgánu. Jeho primárním úkolem bude příprava vojsk k použití, organizace jejich všestranného zabezpečení a velení v operacích.

Komunikační a informační systémy budou efektivně podporovat činnost velitelů a štábů na všech úrovních velení a řízení. Systémy budou navzájem kompatibilní. Při jejich vývoji, provozu a rozvoji budou k zabezpečení vzájemné komunikace využity vhodné moderní technologie tak, aby potřebné informace uživatelé získávali včas, s potřebnou mírou dostupnosti, požadovaným stupněm bezpečnosti a důvěryhodnosti. Jejich struktura bude budována s ohledem na novou organizační strukturu AČR, s přihlédnutím k zajišťování bezpečnosti těchto systémů proti zpravodajskému a kriminálnímu napadání.

Stacionární komunikační a informační systémy budou minimalizovány k pokrytí nezbytných mírových potřeb. Jejich řízení bude centralizováno na strategickém stupni a výkon provozních funkcí bude delegován na operačně-taktický stupeň s teritoriální působností. Operačně-taktický systém velení a řízení bude budován ke splnění operačních úkolů AČR v mírovém stavu, stavu ohrožení státu a válečném stavu.

5.4. Výcvik

Zásadních změn dozná systém výcviku, a to dílem v důsledku aplikace nových technologií, dále pak v důsledku plné profesionalizace AČR. Změn dozná organizace výcviku, jeho náplň i metodika. Budou uvolněny značné výcvikové a zabezpečovací kapacity, dosud vázané pravidelně se opakujícím výcvikem vojáků základní služby.

Oproštění od základního výcviku a jeho zabezpečení přispěje ke zvýšení intenzity výcviku jádra bojových sil AČR (vzdušných i pozemních). Ten budou provádět a zabezpečovat teritoriální a podpůrné síly.

Pro zvýšení efektivity výcviku reforma předpokládá zavedení moderních výcvikových metod a forem s využitím výpočetní techniky, trenažérů a simulátorů. Dojde k modernizaci výcvikových prostorů a cvičišť a optimalizaci jejich využití.

Do výcvikových programů budou zařazeny nové prvky na základě zkušeností jednotek zasazených v operacích NATO. Budou připraveny nové výcvikové předpisy a normy, které budou vycházet z nových teoretických poznatků soudobého operačního umění a taktiky a ze standardů NATO.

5.5. Dislokace

Přechod k nové organizační struktuře bude vyžadovat komplexní posouzení stávající dislokace vojenských útvarů a zařízení s cílem podstatně snížit počet využívaných posádek. Útvary AČR budou dislokovány podle možností přednostně v blízkosti výcvikových prostorů, aby byl co nejefektivněji zajištěn jejich výcvik. Moderně vybavené posádky, které budou odpovídat potřebám profesionální armády, budou zachovány. Tyto změny budou úzce provázány s profesionalizací armády a budou klást zvýšené nároky na zabezpečení vojáků-profesionálů, a to především v sociální oblasti.

Přechod na plně profesionální armádu bude vyžadovat zásadní obnovu nebo výstavbu nemovité infrastruktury. AČR bude využívat dvou typů zařízení - s charakterem základen a posádek. Posádky budou zahrnovat vojenskou a civilní infrastrukturu potřebnou k přípravě a výcviku vojenských profesionálů a k zajištění komplexního sociálního zázemí. Základny budou poskytovat všechny standardní služby spojené s bydlením, odpočinkem, obchodní sítí, sportem, zábavou, školstvím apod. Budou vytvářet předpoklady pro rozvoj okolního regionu a pracovní příležitosti.

Resort obrany bude při snižování počtu využívaných posádek a základen spolupracovat s obcemi, kterých se toto snižování bude týkat. Realizována budou opatření, jejichž cílem bude zmírnit ekonomické a jiné dopady na příslušné obce a regiony. Majetek bude obcím přednostně převáděn bezúplatně, resort bude s obcemi spolupracovat při hledání možností nového využití objektů, při řešení nového uplatnění bývalých zaměstnanců rušených posádek apod.

Příznivý ekonomický vliv na příslušné regiony a obce bude mít zřizování velkých základen. Krátkodobým ekonomickým vlivem bude výstavba základen (předpokládané výdaje na jednu základnu cca 3 mld. Kč), která bude představovat významnou zakázku pro stavební firmy a při níž budou moci nalézt pracovní uplatnění i občané daného regionu. Dlouhodobým vlivem bude působení armády v dané základně - vytvoření poptávky jak vlastní základny (s možností uplatnění firem daného regionu), tak i vojáků a občanských zaměstnanců, kteří budou ubytováni na základně či v jejím okolí a kteří budou představovat významnou kupní sílu. Vojenské základny tak budou přínosem pro ekonomické oživení regionů. Z hlediska ekonomiky ČR je přitom významné i to, že se s výstavbou základen počítá v regionech s vysokou nezaměstnaností (severní Morava, severní Čechy).

5.6. Logistika

Zefektivnění logistiky bude spočívat v optimalizaci skladovaných zásob, materiálu a techniky všeho druhu a snížení finančních nákladů v akvizičním procesu. Centrální zásoby budou odpovídat předpokládanému operačnímu použití reformované AČR.

Dojde ke slučování skladovacích zařízení do několika tzv. multiskladů (skladujících více materiálových uskupení) při zavedení moderních skladovacích a manipulačně-dopravních technologií. Mobilní část logistiky budou tvořit útvary pro národní logistickou podporu jednotek AČR v operacích. Tyto jednotky budou plně mobilní, se schopností podporovat bojové jednotky bez ohledu na povětrnostní, terénní a bojové podmínky v reálném čase. Mobilní síly AČR si zachovají vlastní logistické prvky na všech stupních pro nezbytnou přímou logistickou podporu bojujících jednotek a pro přepravu a skladování normovaných zásob.

V oblasti služeb se ozbrojené síly budou opírat o optimalizovaný poměr mezi vlastním systémem služeb a službami nakupovanými od civilních subjektů.

Sloučením perspektivních opravárenských závodů, opravujících leteckou a pozemní techniku, do dvou základních celků pracujících na komerční bázi, vznikne dostatečná kapacita a schopnosti pro opravy a údržbu zbraní a zbraňových systémů. Tyto prvky budou současně využívány pro dlouhodobé skladování zbraní pro válečně vytvářené útvary na základě ekonomické výhodnosti a oboustranné efektivity jak pro ozbrojené síly, tak pro kooperující subjekty. Opravy komerčních výrobků a speciálních zařízení,

kteřé nebudou schopny zabezpečit restrukturalizované opravárenské závody, budou nakupovány v civilním sektoru, včetně uzavření takových dohod, aby tyto opravy byly uskutečňovány i v krizových situacích.

5.7. Zdravotnické zabezpečení

Vojenské zdravotnictví bude schopno nepřetržitě realizovat zdravotnické zabezpečení jednotek AČR při plnění veškerých úkolů na území republiky i mimo ně, s důrazem na řešení krizových stavů. Zároveň bude připraveno poskytnout odpovídající zdravotnické zabezpečení příslušníkům aliančních vojsk na území ČR.

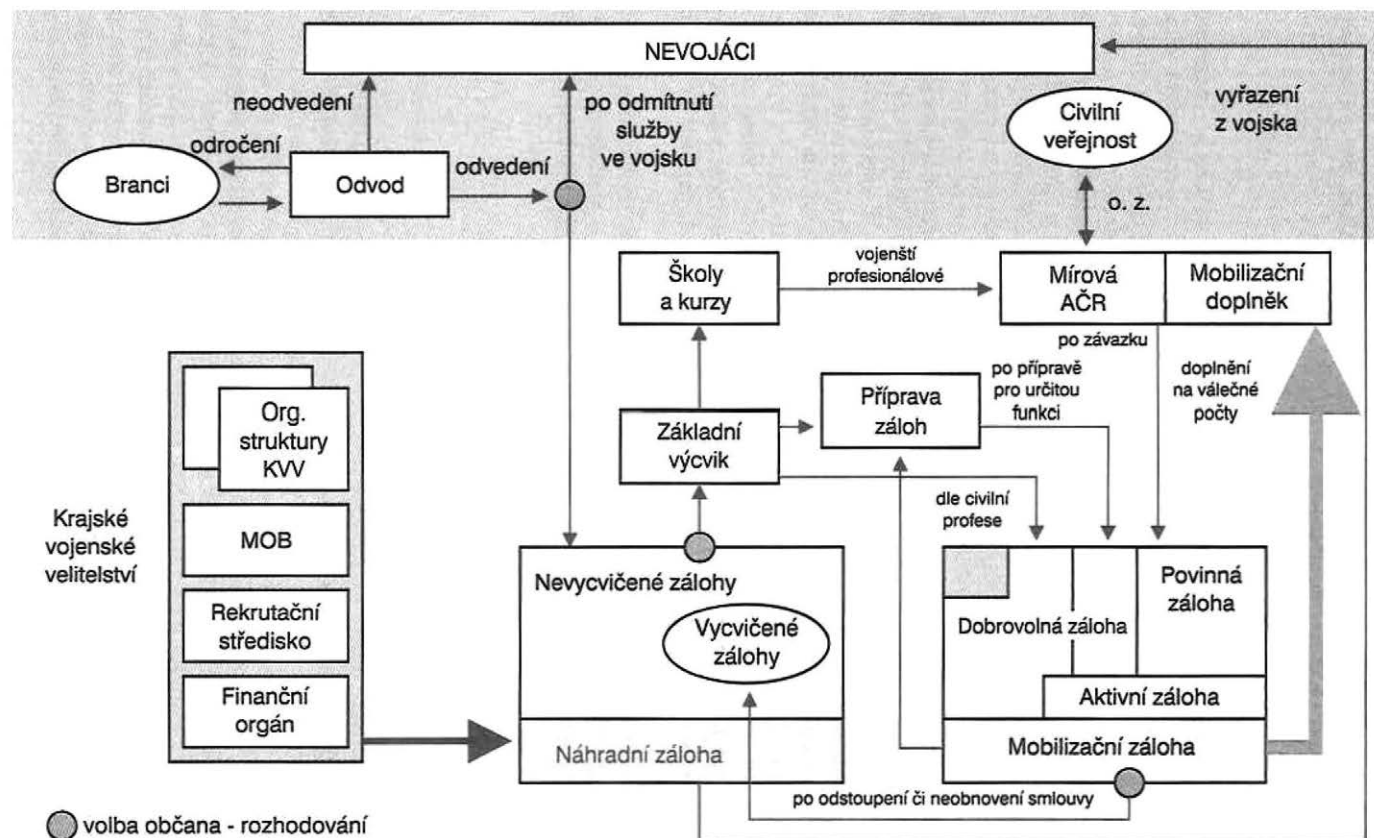
Ke splnění těchto úkolů projde zdravotnická služba AČR zásadními změnami, které povedou k vytvoření jednotného systému zdravotnické péče, jehož součástí budou stávající stacionární i nově vybudované mobilní prvky. Stacionární zařízení budou sloužit k plnění úkolů zdravotnického zabezpečení v míru, ve stavu ohrožení i za válečného stavu. Těmito prvky budou vojenské nemocnice a posádkové ošetrovny. Vzhledem k předpokládané centralizaci vojsk bude změněna i současná struktura posádkového systému, kde primární zdravotní péče bude organizována v centrech ambulantní zdravotní péče v návaznosti na odbornou a specializovanou péči poskytovanou ve vojenských nemocnicích. Mobilní prvky, stávající a nově vybudované polní nemocnice a zdravotnické útvary, budou schopny reagovat na úkoly vyplývající z členství v Alianci. Budou uspořádány a organizačně členěny tak, aby byly variantně připraveny zabezpečit všechny jednotky AČR plnící úkol i mimo území ČR. Předpokladem bude jejich vysoká mobilita, variabilita, schopnost nasazení a vycvičenosti personálu s důrazem na vysokou odbornou úroveň, psychickou a fyzickou odolnost.

Důraz při reorganizaci a transformaci vojenské zdravotnické služby bude položen na udržení stávající vysoké úrovně poskytované zdravotní péče o příslušníky resortu MO a o civilní pacienty ve stanoveném spádu v míru a navíc dojde ke zkvalitnění a rozšíření poskytované péče o vojenské veterány.

5.8. Zálohy a mobilizační doplňování

Prostředkem k dosažení kvalitativní změny tvorby záloh a mobilizačního rozvinutí ozbrojených sil na válečné počty budou zásadní systémové změny. Bude zrušena vojenská základní služba, při zachování branné povinnosti. Výrazně budou redukovány počty ozbrojených sil v míru a za válečného stavu, a to na velikost nezbytně nutnou pro zajištění schopnosti AČR dostát závazkům ČR k vyčlenění sil do aliančního uskupení a k plnění úkolů v národní odpovědnosti. Bude provedena změna modelu tvorby a přípravy záloh, která bude založena na principu dobrovolného převzetí těchto závazků (viz **obr. 4**). Účinnost této metodiky je podmíněna vytvořením efektivních stimulačních institutů. Pro zabezpečení doplňování ozbrojených sil ve stavu ohrožení státu či válečném stavu budou nadále již v míru prováděny odvody branecké populace (v gesci civilních správních úřadů). Odvedenci budou zařazeni do nevycvičené zálohy a jejich služební poměr v míru vznikne pouze na základě dobrovolného převzetí závazku. Tito odvedenci budou moci být povoláni do mimořádné služby pouze za stavu ohrožení státu nebo ve válečném stavu.

Schéma tvorby a členění záloh

Obr. 4

Zrušení vojenské základní služby s sebou přináší odstranění řady komplikovaných správních agend (náhradní služby, odkladů služby apod.). V důsledku zrušení některých agend, zrušení vojenské základní služby, snížení objemu mobilizačního doplňování a změny mechanismů jeho provádění mohou být bez náhrady zrušeny územní vojenské správy. Zbytkové úkony převezmou krajská vojenská velitelství. Radikální snížení rozsahu válečně rozvíňovaných ozbrojených sil bude mít za následek výraznou redukci požadavků na udržování mobilizačních rezerv ve státních hmotných rezervách. Bude nezbytné tento nový rozsah kvantifikovat a uplatnit standardními mechanismy obranného plánování u Správy státních hmotných rezerv.

5.9. Lidské zdroje

Při plánování potřeby lidských zdrojů pro výstavbu profesionální AČR je limitující demografický potenciál a ekonomické možnosti státu. Systém řízení lidských zdrojů komplexně zabezpečí výběr, přípravu, vzdělávání a zařazování personálu a efektivní řízení služebních kariér. Jeho součástí budou sociální programy péče o personál v průběhu jeho aktivní služby i po jejím ukončení. Systém řízení lidských zdrojů bude zahrnovat i občanské zaměstnance ozbrojených sil.

Reforma předpokládá významnější postavení žen v AČR, a to nejen v poměru zastoupení žen v jednotlivých hodnostních sborech, ale i z hlediska jejich funkčního zařazení.

V rámci systemizace služebních míst bude plánováno přibližně 20 % míst pro sbor důstojníků, 25 % pro sbor praporčíků a 55 % pro sbor rotmistrů (mužstva) (viz tab. 2). Bude vytvořen systém, který umožní povolat do služebního poměru vojáky v nižší hodnosti, než je jejich dosažená hodnost. K optimálnímu využití lidského potenciálu bude zpracován kariérní řád. V něm budou uvedena pravidla kariérního postupu pro jednotlivé hodnostní sbory a vojenské odbornosti, zásady pro prostupnost kariér mezi hodnostními sbory a pro změnu kariérních drah. Předpokladem k docílení souladu mezi služebním, hodnostním a platovým postupem vojáků je samostatný platový řád pro ozbrojené síly.

Tabulka 2

Postup personální výstavby ozbrojených sil v letech 2003 až 2006

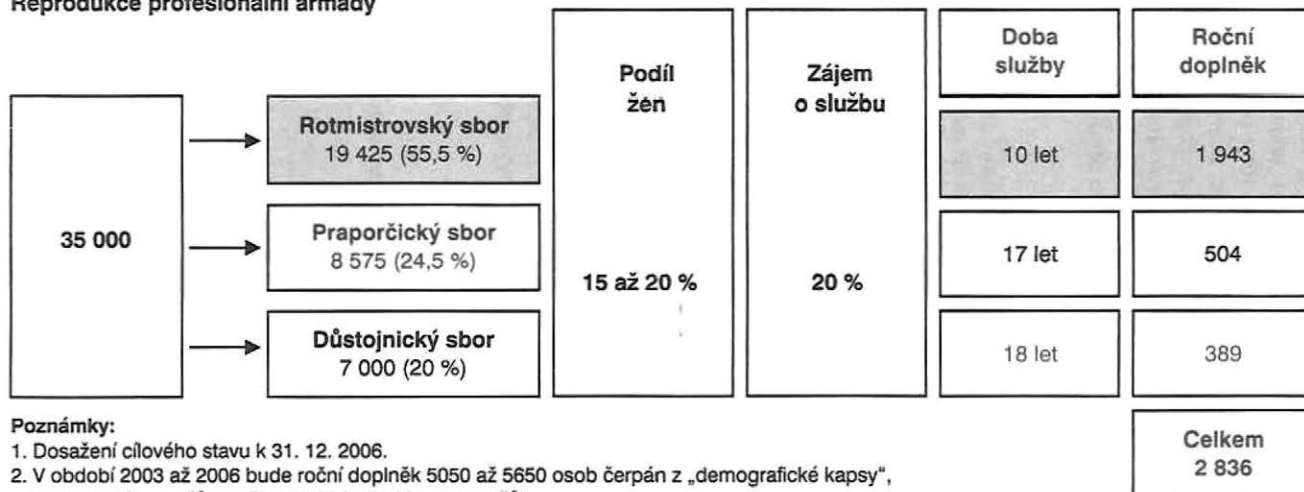
	Východí stav (1. 1. 2003)	Průměrný roční rekrutační cíl (v letech 2003-2006)	Předpokládaný průměrný roční úbytek (v letech 2003-2006)	Cílový stav (k 31. 12. 2006)	Roční rekrutační cíl po roce 2006 (přírůstek = úbytek)
Rotmistři (mužstvo)	4 400	4 300	500	19 000 – 20 000 (55 %)	2 000
Praporčíci	6 400	900	400	8 000 – 9 000 (25 %)	500
Důstojníci	10 300	250	1 100	7 000 (20 %)	400
Celkem	21 100	5 450	2 000	34 000 – 36 000	2 9000

Demografický potenciál ČR a potřeba reprodukce AČR

Počty osmnáctiletých

Reprodukce profesionální armády

Obr. 5

Personální marketing zabezpečí získávání, výběr a zařazování personálu. Armáda bude neustále sledovat svou konkurenceschopnost na trhu práce a budou přijímána opatření k dosažení a udržení atraktivnosti vojenského povolání s cílem zabezpečit potřebnou reprodukci personálu AČR (viz obr. 5). V období přechodu k profesionálním ozbrojeným silám bude nutné ročně získávat přibližně 5500 vojáků. V cílovém stavu pak bude roční obměna personálu asi 2900 vojáků. Personální výstavba AČR bude využívat všechny aktivní nástroje komunikace s trhem práce s dlouhodobou reklamní strategií [11].

Systém přípravy vojáka zahrnující vojenské školy a kurzy bude upraven tak, aby komplexně zabezpečil požadovanou úroveň připravenosti vojenských profesionálů i vojáků v záloze. Struktura a kapacita vzdělávací a výcvikové soustavy bude přizpůsobená tak, aby odpovídala novým kvalitativním a kvantitativním požadavkům.

Vojenské školství projde významnou transformací. Bude provedena změna poměru počtu zaměstnanců vojenských škol k počtu studentů. V oblasti vojenského vysokého školství budou nejdříve integrovány studijní programy a podstatně rozšířen vstup absolventů civilních vysokých škol do důstojnického sboru prostřednictvím základních důstojnických kurzů. Dále budou vytvořeny zákonné předpoklady pro zrušení vysokých vojenských škol ve stávající podobě a vytvoření jediné Univerzity obrany. Vojenské střední školy budou s výjimkou jediné transformovány na resortní neakreditovaná vzdělávací zařízení. Výstavba praporčického sboru bude cílově prováděna zejména postupem z kariéry v rotmistrovském sboru přes základní praporčický kurz. Bude ponechána jediná vojenská střední škola, která bude vojenským profesionálům poskytovat úplné střední vzdělání, jako předpoklad jejich kariérního růstu.

Sociální programy ozbrojených sil budou orientovány na primární potřeby vojáků a občanských zaměstnanců. Budou odpovídat charakteru, zvláštnostem a rizikům služby a práce v ozbrojených silách. Hlavní pozornost bude věnována řešení problematiky bydlení (předpokládá se zavedení plošného vyplácení přídatku na bydlení), programům na podporu rodin vojáků, zkvalitnění infrastruktury vojenských posádek, zdravotní péči a systému péče o vojenské důchodce a veterány. Sociální programy pro občanské zaměstnance se zachovají v současné podobě a budou dále rozvíjeny s důrazem na zkvalitňování pracovního prostředí. Zvýší se počty praporčického a rotmistrovského sboru. Naopak počty důstojníků se sníží na 7000, to je o více než 4800. Počty občanských zaměstnanců se sníží tak, aby jejich cílový počet nepřesahoval 10 000. To bude znamenat propuštění téměř 12 000 občanských zaměstnanců.

Snížování počtu důstojníků a občanských zaměstnanců bude podrobně naplánováno po útvarech a posádkách. Osoby, kterých se změny dotknou, budou s dostatečným předstihem informovány, v případě občanských zaměstnanců v úzké součinnosti s odborovými organizacemi. Důstojníkům, jejichž místo se zruší a nebude pro ně jiné uplatnění odpovídající jejich hodnotě, bude možné nabídnout nový závazek ke službě v nižší hodnotě. Propouštění důstojníci budou zabezpečeni výsluhovými náležitostmi v souladu se zákonem č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, včetně zápočtu neodsloužených roků jejich závazku. Bude jim poskytnuta odpovídající rekvalifikace na civilní profesi. Občanští zaměstnanci odcházející v souvislosti s redukcí počtů AČR budou zabezpečeni v souladu s pracovněprávními předpisy. Ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí a příslušnými úřady práce bude připraven

program pomoci propuštěným občanským zaměstnancům s jejich uplatněním na trhu práce. Předpokládá se využití vojenské vzdělávací soustavy pro přípravu rekvalifikačních programů pro propouštěné zaměstnance. O pomoc a spolupráci při jejich zaměstnávání budou požádáni významní armádní dodavatelé zboží a služeb. Při projednávání ofsetových programů bude snaha o jejich směřování do regionů s nejvyšším počtem propouštěných občanských zaměstnanců. V rámci resortu je v současné době řešena možnost zvýšení odstupného nad základní nárok.

Významným nástrojem managementu lidských zdrojů bude jednotná psychologická služba orientovaná na výběr personálu, psychologickou přípravu vojáků, poradenství a pomoc vojákům, výzkum a vzdělávání.

Nedílnou součástí péče o člověka je vojenská duchovní služba. S postupnou profesionalizací se duchovní služba dále rozvine a její aktivity budou více zaměřeny k nabídce pomoci pro vojáky-profesionály s důrazem na přicházející mladé vojáky. Jedná se především o podporu při formování hodnotového žebříčku a o nabídku diskrétní pomoci v obtížných situacích vojáka.

5.10. Finanční zdroje

Významnou podmínkou úspěšné realizace reformy OS ČR je mimo jiné i dostatečná úroveň jejího finančního zabezpečení při respektování ekonomických možností státu. Opatření reformy, vedoucí k dosažení potřebných schopností AČR, budou finančně velmi náročná (profesionalizace včetně odpovídajícího finančního zabezpečení personálu a jeho výcviku s moderní technikou, modernizační projekty apod.).

AČR jako armáda nového členského státu NATO má přitom přirozeně větší rozvojové potřeby než moderní armády původních členských států NATO. Z uvedených důvodů nelze předpokládat, že by reformu ozbrojených sil bylo možno realizovat při nižší zdrojové úrovni, než je současný podíl 2,2 % HDP. Pro období reformy armády je proto předpokládáno zachování podílu výdajů resortu Ministerstva obrany na HDP v současné výši (tj. 2,2 %) i po roce 2004, kterým končí platnost usnesení vlády ČR č. 560D/1999. V případě, že tento podíl nebude zachován, nebude možno v daném termínu a rozsahu realizovat opatření reformy OS ČR uvedená v tomto materiálu (došlo by ke zpomalení procesů profesionalizace a modernizace výzbroje, k omezování výcviku, údržby techniky a infrastruktury apod.). O přehodnocení stávajícího podílu výdajů resortu obrany na HDP bude možné uvažovat po dosažení cílového stavu (zhruba rok 2010).

Predikce výdajů resortu Ministerstva obrany do roku 2010, vycházející z predikce vývoje HDP zpracované Ministerstvem financí ČR v dubnu 2001, je uvedena v **tabulce 3**. Celkové výše výdajů resortu Ministerstva obrany v jednotlivých letech, uvedené v této příloze, je nutno považovat za minimální nutné pro reformu OS ČR.

Hlavní důraz bude v rámci reformy kladen na personál, od jehož kvality se odvíjí získání požadovaných schopností ozbrojených sil. V základních kategoriích výdajů resortu je v návaznosti na tuto skutečnost v letech 2002 až 2010 předpokládán vývoj vyjádřený v **tabulce 1**.

Předpokládá se postupný nárůst osobních výdajů ve vazbě na profesionalizaci AČR. Osobní výdaje zahrnují výdaje na platové prostředky a ostatní platby za provedenou práci, povinné pojistné placené zaměstnavatelem, výdaje na stravování, výstroj, příspěvek na bydlení a sociální dávky (odpovídá metodice NATO).

Predikce vývoje výdajů resortu v letech 2002 až 2010

Výdaje v mil. Kč	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Výdaje resortu	47 893	52 140	56 012	60 940	66 682	73 150	80 190	87 736	95 062
Výdaje v cenách roku 2001	45 874	47 838	49 414	51 693	54 389	57 369	60 472	63 618	66 534
Výdaje resortu jako % HDP	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %	2,2 %
Predikce výše HDP (mld. Kč)	2 204	2 370	2 546	2 770	3 031	3 325	3 645	3 988	4 321
růst HDP (stálé ceny)	3,8 %	3,8 %	4,0 %	4,9 %	5,3 %	5,6 %	5,5 %	5,3 %	4,8 %
deflátor HDP (předch. r. = 100)	103,8	103,6	103,3	103,7	103,9	103,9	103,9	103,9	103,4
Míra inflace	4,4 %	4,4 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	3,6 %

Poznámka:

Uvedené OS výše celkových výdajů resortu Ministerstva obrany v jednotlivých letech je nutno považovat za minimální a nezbytné pro uskutečnění reformy AČR. I v případě, že HDP nedosáhne predikovaných hodnot, bude nutno na výdaje resortu Ministerstva obrany vyčleňovat výše uvedené částky.

Kalkulace respektovala předpokládané průměrné počty personálu v jednotlivých letech (dosazení cílových počtů 34 000 až 36 000 vojáků a do 10 000 občanských zaměstnanců k 1. 1. 2007) a rozvinutí na válečné počty v rozsahu 1,8-násobku mírových počtů. Nad cílové počty byly kalkulovány výdaje pro důstojníky a praporečkáře-čekatele a rotmistry ve vstupním výcviku a dále výdaje na výcvik záloh. Z provedené kalkule vyplývá, že postupně do roku 2010 dojde ke zdvojnásobení výše osobních výdajů (v běžných cenách). Přes toto zvýšení osobních výdajů by však jejich poměr k celkovým výdajům neměl v příštích letech výrazně stoupnout a lze předpokládat jeho zachování na úrovni cca 50 %. Tento podíl osobních výdajů lze přitom považovat za optimální, umožňující věnovat dostatek zdrojů na výcvik a rozvoj AČR.

Nárůst je předpokládán i v oblasti ostatních běžných výdajů, které tvoří zejména výdaje na výcvik, údržbu techniky a infrastruktury, cestovné, neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím, mezinárodním organizacím (NATO) apod. Uvažované základní rozdělení výdajů resortu předpokládá, že by v roce 2010 měl být rozsah ostatních běžných výdajů oproti roku 2002 dvojnásobný. Tento nárůst výdajů je přitom vyvolán snahou odstranit dosavadní neuspokojivou úroveň, a to zejména v oblasti výcviku, kde bude nutno v souvislosti se zaváděním moderních zbraňových systémů počítat s vysokými výdaji na výcvik vojáků. Tyto výdaje bude možné využít v profesionální armádě efektivněji, protože bude odstraněn současný stav, kdy po ročním výcviku voják odchází i s nabytými schopnostmi do zálohy a je nutné opět od začátku cvičit dalšího vojáka.

Na disponibilní výši ostatních běžných výdajů přitom bude mít pozitivní vliv i racionalizace struktury majetku, protože resort již nebude muset vynakládat prostředky na skladování nepotřebného materiálu, na provoz a údržbu nepotřebných budov apod.

V oblasti kapitálových výdajů je předpokládána postupná stabilizace jejich podílu na celkových výdajích, a to v úrovni cca 20 až 25 %. Pod hranici 20 % by kapitálové výdaje resortu neměly klesnout, protože - jak již bylo uvedeno - AČR jako armáda nového členského státu NATO má větší investiční potřeby než moderní armády původních členských států NATO. Již realizována je přitom řada finančně náročných projektů, o kterých bylo rozhodnuto v minulosti (zejména nákup L-159). Kapitálové výdaje budou směřovány na plnění prioritních modernizačních projektů resortu. Informaci o modernizačních prioritách a jejich zdrojových důsledcích poskytne Koncepce výstavby profesionální AČR.

Výše uvedená skutečnost, že resort Ministerstva obrany nepožaduje pro realizaci reformy OS ČR včetně souvisejících modernizačních projektů žádné prostředky nad současnou úroveň 2,2 % HDP, předpokládá výrazně lepší schopnost resortu hospodařit s penězi daňových poplatníků. Resort Ministerstva obrany přitom vychází ze základní premisy, že o úrovni zabezpečení obrany státu nerozhoduje pouze velikost disponibilních finančních zdrojů, ale také způsob, jakým jsou zdroje užity, tedy jakou „hodnotu za peníze“ dovede vytvořit.

Reforma AČR se tak bude opírat i o změnu ekonomického systému resortu Ministerstva obrany. Cílem této změny je silněji zakotvit hospodárnost a efektivnost jako základní pravidlo myšlení a jednání pracovníků na všech úrovních řízení, výrazně zkvalitnit systém plánování zdrojů (programové plánování), zavést optimální systém pro nákup majetku a služeb, racionalizovat strukturu majetku, provázat finanční a věcné plánování, zefektivnit a zprůhlednit rozpočtový systém a hospodaření s finančními prostředky.

Resort Ministerstva obrany přitom využije zkušeností spojenců v NATO. Ti ve svých systémech používají principy založené na zvyšování motivace k efektivnímu chování, změně způsobů práce, zkvalitňování plánování zdrojů, provázání velitelské a rozpočtové odpovědnosti (tj. provázání pravomoci a zodpovědnosti za plánování a užití zdrojů), propojení nákladů s odpovídajícími výstupy, zjednodušení pracovních procesů apod. Významného zefektivnění je dosahováno i analýzou toho, zda určitá práce, kterou dosud armáda vykonávala, může být případně prováděna hospodárněji soukromým subjektem (*outsourcing*), nebo naopak zda některá práce dosud pro armádu vykonávaná soukromým subjektem může být hospodárněji vykonávána samotnou armádou (*insourcing*).

5.11. Výzkum a vývoj

Cílem je vytvořit institucionálně nenáročný systém omezující vlastní samostatné výzkumné úkoly na rozsah nezbytných, jinde neprováděných výzkumů, které se týkají obrany státu. Bude využívat vědeckého potenciálu státu v rámci národních a resortních programů výzkumu a vývoje, koordinovat potenciál obranného výzkumu a racionalizovat investice do výzkumu a vývoje. Bude důsledně využívat již vytvořených a celosvětově dostupných poznatků prostřednictvím informační infrastruktury. K tomu bude rozvíjena mezinárodní spolupráce a výměna vědeckých a technických informací zejména na úrovni členských států NATO.

Výzkum a vývoj bude prováděn cíleně na základě zadání strategického stupně velení a řízení. Dojde k celkové transformaci současných vojenských technických útavů.

Resort obrany naváže těsné vazby na obranný průmysl ČR (AOP - asociace obranného průmyslu) a bude využívat jeho výzkumné a vývojové základny (například pomocí vypisovaných grantů). Maximální pozornost bude věnována rozvoji národních specifických a jedinečných schopností, jako jsou ochrana proti zbraním hromadného ničení (detekce a identifikace zbraní hromadného ničení a toxických látek na dálku) a pasivní sledovací systémy.

Nezbytným předpokladem pro dosažení a dlouhodobé zachování požadovaných schopností AČR je i udržení kontaktu s nejnovějšími poznatky operačního umění. K tomu bude obnoven systém spolupráce strategického stupně velení a vrcholové vzdělávací a výzkumné instituce AČR - Univerzity obrany při operačním výzkumu, rozvoji teorie operačního umění a taktiky a přípravě odpovídajících interních norem.

5.12. Právní prostředí a legislativa

Dosažení cílového stavu OS ČR je podmíněno vytvořením nového právního prostředí, které bude systémově zcela odlišné od současného stavu. Legislativní opatření budou představovat - při respektování stávajícího ústavního rámce zabezpečování obrany - zásadní změny právních předpisů souvisejících s obranou státu a ozbrojenými silami.

Změny budou zahrnovat především oblasti novelizace definice ozbrojených sil, rozsahu, obsahu a způsobu realizace branné povinnosti, tvorby, výcviku a použití záloh, mimořádných opatření a mobilizace, úkolů AČR a způsobů jejího použití, průběhu vojenských cvičení a průběhu služby vojáků z povolání, včetně vytvoření účinného systému motivačních institutů pro získávání osob pro službu v AČR. Dále půjde o vymezení obsahu jednotlivých stavů, ve kterých se může stát nacházet při různých typech ohrožení ČR nebo při plnění mezinárodních závazků, za stavu ohrožení státu a ve válečném stavu, o vymezení systému vojenské územní státní správy, struktury ústřední úrovně řízení resortu MO, kompetencí a rozsahu povinností orgánů státní správy s všeobecnou i speciální působností ve prospěch příprav státu k obraně apod.

Konkrétní rozsah a obsah nezbytných legislativních prací, včetně jejich časového harmonogramu, bude stanoven na základě věcné potřeby a reálných možností v etapě plánování reformy a přípravy prováděcích dokumentů.

5.13. Etapy reformy OS ČR

Jednotlivé kroky reformy ozbrojených sil jsou koncipovány do čtyř základních, časově sousledných etap. Etapy budou vytvářet širší rámec pro strategická rozhodnutí k dosažení cílového stavu reformy OS ČR.

V přípravné etapě (do konce března 2002) budou vytyčeny priority reformy v souladu se zdroji. Následně budou přehodnoceny projekty a akce, které nekorelují s jednotlivými prioritami reformy.

První etapa (2002 až 2003) si klade za cíl připravit strukturální a věcné změny a v návaznosti na ně připravovat obecně závazné právní předpisy včetně úpravy a vytvoření interních normativních aktů. V tomto období bude pokračovat profesionalizace jednotek vyčleňovaných do Aliance a bude zahájena výstavba pilotního projektu infrastruktury zaměřená na sociální, kulturní, sportovní a další - zejména výcvikové - potřeby profesionální jednotky.

Druhá etapa (2004 až 2005) bude charakteristická dokončením profesionalizace vojsk předurčených pro Alianci a zahájením profesionalizace teritoriálních a podpůrných sil. V tomto období bude dokončen pilotní projekt infrastruktury a zahájeny modernizační projekty první skupiny priorit [12].

Ve třetí etapě (2006 až 2007) bude dosaženo plné profesionalizace OS a budou dokončeny modernizační projekty první skupiny priorit. Ke zvýšení bojových schopností mechanizované divize budou zahájeny projekty druhé skupiny priorit [13].

Posledním krokem bude fáze modernizace. Budou zahájeny projekty třetí skupiny priorit [14] ke zvýšení bojové kapacity letectva a PVO.

Provedením reformy bude dosaženo nového stavu OS ČR, který se od stávajícího bude odlišovat kvalitativně. Reformní kroky se dotknou i oblastí, které cykličností svých vnitřních mechanismů, celospolečenskými dopady či případnými právními důsledky prakticky vylučují jednorázové skokové řešení bez rizika nadbytečných negativních důsledků (redukce rozsahu vojenské základní služby až po její zrušení; doplnění reorganizovaných útvarů a zařízení profesionály; reforma vojenského školství, včetně výukových programů; změna struktury zálohy, její tvorby a přípravy apod.).

Řešením je **přechodové období**, které bude možno zahájit bezprostředně po vytvoření právního prostředí pro systémově nová řešení a ukončit k termínu dosažení počátečních operačních schopností.

Při realizaci modernizačních projektů bude resort usilovat o co nejširší zapojení obranného průmyslu ČR. Intenzivněji přitom bude rozvíjena věcná spolupráce mezi Ministerstvem obrany ČR a českým obranným průmyslem. Resort bude mít zájem na dosažení určité míry vojenské národní soběstačnosti jako předpokladu pro udržení nutných výrobních kapacit a dostupnosti celoživotního servisu pro nakupovaná zařízení.

Zakázky pro domácí obranný průmysl budou mít kladný vliv na rozvoj ekonomiky ČR a ekonomický růst. Kapitálové výdaje resortu přitom budou mít vliv i na civilní sektor ekonomiky - výdaje vynaložené na určitý obranný projekt stimulují rozvoj výroby a služeb i v civilním sektoru, a to v odvětvích a firmách, které se sice nezabývají finalizací zbrojního produktu, ale určitým způsobem se na jeho tvorbě podílejí (formou subdodávek materiálů apod.).

6. Odpovědnost za reformu ozbrojených sil

Plánování reformy, příprava Koncepce výstavby profesionální AČR, Koncepce mobilizace ozbrojených sil ČR a prováděcích dokumentů k reformě ozbrojených sil ČR se uskuteční za řízení a koordinace vládního zmocněnce pro přípravu reformy ozbrojených sil.

Centrum pro přípravu reformy ozbrojených sil České republiky v součinnosti s ostatními složkami Ministerstva obrany připraví do konce března 2002 **Koncepci výstavby profesionální Armády České republiky a Koncepci mobilizace ozbrojených sil České republiky** a po jejich schválení, **do července 2002**, pak **Plán reformy Armády České republiky a prováděcí Směrnici ministra obrany**.

Činnost Centra může být ukončena až v okamžiku, kdy odpovědnost za dokončení reformy budou moci převzít reformované Ministerstvo obrany a Generální štáb AČR.

Od okamžiku převzetí odpovědnosti za řízení reformy AČR Ministerstvem obrany bude vládní zmocněnec s nezbytným servisem garantovat dodržení celkové filozofie, cílů a principů reformy vlády České republiky.

7. Závěr

Klíčovými faktory pro zdárné uskutečnění reformy v plánovaném rozsahu a termínu jsou široká podpora veřejnosti, konsenzus politických sil, stabilní politické prostředí a garance výdajů pro resort Ministerstva obrany ve výši 2,2 % HDP. Vytvoření ekonomických, společenských, právních, organizačních a systémových podmínek vyjádřených v analýze a principech reformy je dalším nezbytným předpokladem jejího uskutečnění a dosažení počátečních operačních schopností do konce roku 2006.

Zásadní změny, které jsou obsahem reformy, vyžadují rovněž podporu vojenské veřejnosti, která bude mít vliv na realizaci strategických úkolů a bude klíčem k vytvoření nového systému, struktury a kultury organizace. Jednou z rozhodujících podmínek pro podporu vojenské veřejnosti je její pravidelná a otevřená informovanost.

Navrhovaná reforma OS ČR současně představuje zásadní opatření celospolečenského významu, jehož prostřednictvím bude v AČR, jako v jedné z důležitých složek společnosti, dosaženo kompatibility s politicko-vojenským a vojenskoodborným prostředím v NATO. Rozsah a význam reformy nemá v historii Armády České republiky ani v armádách, na něž ve svých tradicích navazuje, srovnání.

Poznámky:

- [1] Do dosažení plných operačních schopností, poté s rotací.
- [2] Včetně schopností působit ve dne, v noci, za ztížených klimatických podmínek (I.D).
- [3] High Readiness Forces.
- [4] Forces of Lower Readiness.
- [5] Long Term Build-Up Forces.
- [6] Rozdělení sil viz výsledky 2. fáze Revize struktury sil NATO a návrh MC 317/1.
- [7] V rámci mírové struktury OS ČR nebudou vytvářeny žádné organizační prvky, které nebudou zároveň předurčeny pro válečnou strukturu.
- [8] Přijetí sil posílení NATO na teritoriu ČR (HNS).
- [9] Spočívá v nastavení pravomocí a odpovědností na optimální, zpravidla nejnížší možný stupeň organizační struktury a sladění činností uvnitř této struktury jednoduchými koordinačními mechanismy.
- [10] Joint Operation Centre.
- [11] Poslední výzkum agentury STEM a oddělení výzkumů MO „Mladí lidé a profesionalizace AČR“ potvrzuje rostoucí zájem o službu v profesionální AČR. Intenzita zájmu by postačovala potřebné personální výstavbě.
- [12] **První skupina priorit** - bitevní vrtulník, vybavení letounu L-159 včetně munice, kolový obrněný transportér, střední nákladní terénní automobil, operačně-taktický systém velení, trenážery, prostředky nočního vidění, individuální prostředky jednotlivce, kontejnerizace.
- [13] **Druhá skupina priorit** - protitankové prostředky, dělostřelectvo, tanky.
- [14] **Třetí skupina priorit** - nadzvukové letouny, prostředky protivzdušné obrany dalekého dosahu.

rozhodnutí na internetu

Etapy reformy a profesionalizace AČR

Etapa	Poř.	Opatření
PŘÍPRAVNÁ ETAPA DO KONCE BŘEZNA 2002	1	Určit priority pro profesionalizaci, provést ekonomické rozvahy a vyhodnocení dostupných zdrojů - finančních, lidských, materiálních
	2	Připravit návrh na okamžité zastavení, změnu nebo útlum projektů, které jsou v protikladu se záměrem reformy
	3	Připravit záměr prioritních projektů a programů modernizace výzbroje, techniky a infrastruktury v návaznosti na profesionalizaci armády, pokračovat v již rozbehnutých projektech, které jsou v souladu se záměrem reformy
	4	Zahájit intenzivní komunikační kampaň na podporu reformy a profesionalizace
	5	Připravit Koncepti výstavby profesionální Armády ČR a Koncepti mobilizace OS ČR a předložit ke schválení vládě ČR
PRVNÍ ETAPA 2002 až 2003	1	Připravit návrh legislativních změn potřebných pro zabezpečení profesionalizace OS a zahájit legislativní proces tak, aby nové zákony (novely) vstoupily v platnost k 1. 1. 2004
	2	Připravit realizační plán reformy (do července 2002) - předložit ke schválení ministru obrany
	3	Připravit prováděcí vnitřní dokumenty k realizaci úkolů souvisejících s reformou (rozkazy, směrnice ministra obrany, plány)
	4	Provést nezbytné úpravy organizačních struktur vrcholových orgánů řízení a vojenského velení (MO, GŠ, zrušit operační stupeň velení)
	5	Pokračovat v již započaté profesionalizaci jednotek vyčleněných pro Alianci
	6	Pokračovat v rekonstrukci a výstavbě potřebné infrastruktury (první etapa [1])
DRUHÁ ETAPA 2004 až 2005	1	Dokončit profesionalizaci vojsk vyčleněných pro Alianci
	2	Zahájit profesionalizaci teritoriálních a podpůrných sil
	3	Zahájit realizaci modernizačních projektů první skupiny priorit
	4	Vyhodnotit a aktualizovat plán reformy
TŘETÍ ETAPA 2006 až 2007	1	Dosáhnout počátečních operačních schopností profesionální armády
	2	Dokončit realizaci modernizačních projektů první skupiny priorit
	3	Zahájit druhou etapu výstavby infrastruktury [2]
	4	Zahájit realizaci modernizačních projektů druhé skupiny priorit ke zvýšení bojové kapacity mechanizované divize
DOKONČENÍ MODERNIZACE AČR 2008 až 2010	1	Dokončit realizaci modernizačních projektů druhé skupiny priorit
	2	Zahájit realizaci modernizačních projektů třetí skupiny priorit ke zvýšení bojové kapacity letectva a PVO (nadvukové letouny, prostředky PVO dalekého dosahu)
	3	Dokončit druhou etapu výstavby infrastruktury
	4	Dosáhnout plných operačních schopností profesionální armády

Do konce roku 2006 dosáhne profesionální armáda ČR požadovaných **počátečních operačních schopností**, a tím budou vytvořeny výchozí podmínky pro dosažení plných operačních schopností v dalším horizontu v závislosti na reálném vývoji disponibilních zdrojů.

Dosažení počátečních operačních schopností znamená v rámci sil vysoké a nižší pohotovosti:

□ **pro**

- dvě brigády, dvě jednotky divizního kompletu a
- taktickou letku jedné základny vzdušných sil, jednotku pasivních sledovacích systémů a předurčené síly vrtulníkového a dopravního letectva

□ **zajistit**

- přepravitelnost v celém prostoru možných operací NATO kombinovaným způsobem vzduchem a po zemi,
- všestranné zabezpečení mírového života (vybudováním jedné základny pro pozemní síly s kapacitou 4 až 5 praporů a čtyř posádek s kapacitou praporu v každé z nich), komplexní přípravu k operačnímu nasazení (nákupem nebo modernizací potřebných zbraňových systémů a techniky) a plnohodnotný výcvik,
- efektivní a účinné bojové nasazení, mobilitu v prostoru nasazení v souladu s požadavky Aliance,
- udržitelnost v prostoru nasazení po celou dobu trvání operace,
- přijetí vzdušných sil posílení NATO na předurčených základnách taktického letectva k tomu určenými silami a prostředky teritoriálních a podpůrných sil a základen taktického letectva,
- podíl na činnosti integrovaného systému PVO NATO v Evropě předurčenými silami a prostředky vzdušných sil.

Poznámky:

- [1] První etapa výstavby infrastruktury - zařízení základen a posádek pro jednotky mechanizované divize a vybrané letecké základny.
- [2] Druhá etapa výstavby infrastruktury - zařízení zbývajících leteckých základen, posádek, útvarů a zařízení teritoriálních a podpůrných sil.